

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Philippi Clüveri[i] Germaniæ Antiquæ Libri tres

Clüver, Philipp

Lugduni Batavorum, 1631

Cap. I. Vniversæ Germaniæ Transrhenanæ divisio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44541

PHILIPPI CLUVERII
GERMANIÆ ANTIQVÆ
LIBER TERTIUS;

Quo GERMANIA TRANSRHENANA describitur.

CAPVT I.

Universæ Germaniæ Transrhenanæ divisio.

EXPLICATIS hætenus iis Germanici nominis populis, qui, Rhenum amnem antiquitus transgressi, in causâ fuerunt, uti Galliæ pars, ab iis occupata, GERMANIA diceretur CISRHENANA, ipsique GERMANI CISRHENANI; tempus nunc est, trajecto Rheno, ipsam introspicere Germaniam, omnium illorum matricem; parique curâ ac diligentia ostendere, quæ nationes quibus finibus & quibus temporibus incoluerint. Termini universæ Germaniæ Transrhenanæ jam antea, sub initium hujus operis, ex variorum auctorum monumentis demonstrati sunt. ex quibus unius nostri auctoris verba hoc loco repetiisse, haud abs re fuerit. sic igitur in principio libri de Germaniâ: *Germania omnis à Gallis Rhatisque & Pannoniis, Rheno & Danubio fluminibus, à Sarmatis Dacisque mutuo metu aut montibus separatur: cetera Oceanus ambit.* His limitibus constitutis, proximum erat opus, in partem Germaniam distribuere. quâ in re auctores, quos sequi debebamus, sunt ferè isti; *Strabo, Plinius, Tacitus, Ptolemæus.* In his Strabo, atque Ptolemæus, Græci uterque generis scriptor, hic ab Aegypto, ille à Cappadocia, non nisi singulis populis eam distinxerunt; idque perturbatoriè uterque, ac parum bonâ fide: pessimè tamen Ptolemæus, adeo omnem perturbans Germaniam, uti, si auctoritatem ejus fidemque in omnibus sequi velis, (id quod factitatum plerisque nostri sæculi geographis video, ac doleo, imò indignor) planè diversam ab aliorum auctorum Germaniâ habiturus sis Germaniam. quod, ut prorsus absurdum, ne fiat, maximoperè cavendum censeo. Fides igitur illi sit, quatenus eum reliquis consentiat. ubi errat, communi illâ excusetur ratione, quòd remotiora septemtrionis homini Aegypcio minùs cognita explorataque esse potuerunt. At tamen in descriptione populorum, si non situs, quos eis tribuit, (nisi in quibus unus ipse auctor) sed nomina respiciamus, quæ cum aliorum auctorum nominibus conveniunt; in multis ad veram rei demonstrationem perveniri posse puto. Reliqui igitur, quos in dictâ divisione sequi possimus, sunt duo illi Romani, *Plinius* atque *Tacitus*, accuratissimi (si fata superesse tradita sivistent) rerum Germanicarum scriptores. quorum ille omnem Germaniam in quinque divisit Germanorum genera; quorum nomina, *Vindili, Ingevoones, Istævoones, Hermiones & Peucini*, qui & *Bastarnæ*. quæ equidem divisio, egregiè instituta, multum lucis ad enodandam antiquitatis obscuritatem accommodatura erat, si singulos cujusque generis populos accuratè ac geographicè in suos distribuisset *Plinius* finis. Verùm quia nimis breviter, ac strictim, præcipuas tantùm in quoque genere notat nationes; opidò quamdifficile fuerit, nomina ista antiqua recentioribus vocabulis explicare, verisque regionibus suos cuique populos tribuere. Proinde neglectâ hac in præsens *Plinii* divisione, quæ, nisi explicatis jam universis ac singulis gentibus, indicari haud poterit; *Taciti* partitionem videamus. Apertè is atque disertè nihil. at, si diligentiore paullo oculo librum ejus de Germaniâ scruteris; facile deprehendas, in treis divisisse eum omnem Germaniam potissimas partes. quarum una est inter Rhenum, Salam, & Albim amneis, Oceanumque Germanicum, & mare Svevicum, qui sinus *Codanus* *Plinio*, ac *Melæ*, nunc vulgò *de Oostsee*: altera inter Salam, Albim, ac *Vistulam*, *Danubium*que flumina, & mare septemtrionale, quam uno nomine *SVEVIAM* adpellat: tertia est ultra *Vistulam*, & dictum Germaniæ finem, ad *Sarmatarum* usque confinia. Harum singulas eodem ordine, uti ego

heic recensui, quamcuratissimè ac summâ cum fide exposuit. Prima pars continet populos, quos Romani armis, bellis, atque trophæis pervagati sunt, ad Albim usque flumen, quibus auctor addidit, trans Albim proximos à septemtrionibus, *Fosos*, atque *Cimbras*. Primam autem hanc partem adgressurus, hoc instituti habuit, uti, à fontibus Danubii incipiens, Rheni ripam proximaque decurreret: dein, Oceani litore Albiisque ripâ lectâ, tandem in sinum Germaniæ defineret. quod consilium de Rheno disertè ipsemet in dicto libro indicat, his verbis: *Propior (ut, quomodò paullo antè Rhenum, sic nunc Danubium sequar) Hermundurorum civitas*. Hoc igitur institutum nos quoque servabimus; quò ipse auctor commodiùs faciliùsque explicari possit. simulque & alias quasdam nationes adjiciemus, ab auctore nostro præteritas.

CAP. II.

De HELVETIIS, Gallicâ gente, antiquissimis temporibus
in Germaniam transgressis.

INTER Danubium, Rhenum, Mœnumque amneis, quinam Germanici nominis populi ab initio incoluerint, incertum est. Auctor noster HELVETIOS, Gallicam gentem, quondam ea loca tenuisse tradit, in libro de Germaniâ. *Validiores*, inquit, olim Gallorum res fuisse, summus auctorum divus Iulius tradit. eoque credibile est, etiam Gallos in Germaniam transgressos. *Quantulum enim amnis obsabat, quò minus, ut quæque gens ex aluerat, occuparet, permutaretque sedes, promiscuas adhuc, & nullâ regnorum potentia divisas?* Igitur inter Hercyniam silvam, Rhenumque & Mœnum, amneis, Helvetii, ulteriora Boji, Gallica utraque gens, tenuere. Idem attestatur & Dio, in lib. xxxviii; ubi sic de Helvetiis, in Galliâ à Cæsare prelio superatis, tradit: οἱ δὲ, οὐκ ἐπὶ λήσσεσιν τὰ ὄπλα ἐπέδραμον, ἀλλὰ τὸν Πλωῶν, ὡς καὶ ἐς τὴν δὲ ἑχάστω σφῶν γλῶσσει ἐπὶ τὴν δωάριον, ἀνέμενον. Id est: *Quidam, arma tradere abnuentes, ad Rhenum versus perrexerunt; reverti se posse in antiquas suas sedes rati*. Termini igitur Helvetiorum in Germaniâ fuere, ab occasu Rhenus, à septemtrionibus Mœnus, ab ortu haud dubiè Bojohæmici montes ac saltus. id enim aperte auctor duobus modis affirmat: primùm dum Helvetios inter Hercyniam silvam, Rhenumque, & Mœnum collocat; ubi Hercyniam silvam intelligit eos saltus, qui Bojohæmum claudunt; ut suo loco demonstrabitur: deinde, quum ulteriora protinus Bojis tribuat; quos Bojohæmum tenuisse, infra ostendetur. ceterùm à meridie fuit Danubius amnis: quem licet auctor non nominet; tamen, quia nullos alios ad ejus ripam hoc tractu recenset populos, terminum fuisse Helvetiorum haud dubitandum est.

Ἐληπίων ἔρημος, id est, HELVETIORUM DESERTUM, in Germaniâ circa Nicri Danubiiq; fonteis memoratur Ptolemæo, in his verbis: καὶ ἐπὶ ἰντροίνοι, καὶ οὐαργίονες, καὶ καρλίνοι ὑπὸ οὐσίνοι, καὶ ἡ τῶν Ἐληπίων ἔρημος, μίχρη τῶν εἰρημίων Ἀλπίων ὄρειων. Hoc est: *Prætereaque Intuergi, & Vargiones, & Caritni; sub quibus Vipsi, & Helvetiorum desertum, usque ad dicta Alpium juga*. Ptolemæus heic à septemtrionibus ad meridiem versus populos enumerando progreditur: quamvis malè ac longè alienis sitibus dictos populos collocet; ut suo loco patebit. Alpeis verò hæc esse eos montes, qui à Danubii & Nicri fontibus in orientem versus, juxta lævam Danubii ripam porrecti, etiam nunc vulgò dicuntur incolis *die Alben*; ad finem hujus voluminis pluribus ostendam. Fuit igitur prædictum Helvetiorum desertum ad septemtrionale dictorum montium latus. unde satis longè errare ii deprehenduntur, qui id interpretantur *Martianam silvam*, Marcellino ac tabulæ itinerariæ memoratam; quæ supra fontem Danubii, ex occasu æstivo in ortum hibernum, ad lacum usque Brigantinum porrecta, vulgò nunc vocatur *Schwarz Wald*, id est, *Nigra silva*. Neque verò *ἔρημος* five *desertum* rectè interpreteris *silvam*. Ab iis Helvetiis, quos Tacitus heic collocat, nomen habuisse desertum, certum est. nam Ptolemæi tempestate nulli heic fuere Helvetii; ne Iulii quidem Cæsaris ævo; ut mox infra docebitur. Hinc est quòd Tacitus inter Hercyniam silvam, Rhenumque & Mœnum amneis, Helvetios suos collocat; nec ullam Danubii facit mentionem: scilicet, quia desertum erat, tractus planè incultus atque horridus. Ptolemæo autem desertum esse memoratum, haud mirum est. solet quidpe frequens veteribus miscere nova, cunctaque turbare.

De tempore, quando Helvetii, pulsus Germanis, loca ista inuasent, hæc ex auctorum lectione colligo. primò, Rhenum transgressi dicuntur tunc, quum Gallorum res validiores essent, quàm Germanorum; id est, antequàm Germani in Galliâ transfissent tum, eodem tempore transgressi videntur, quo Boji Bojohæmum occuparunt; aut circa id tempus.

hos